

Sorg och organisering

Svarskatt

2022-09-13

Anarchist Archive

anarchist-archive@riseup.net · anarchist-archive.org

Ett av mina första minnen är att jag har tappat bort en leksaksbil. Jag minns varken färg eller modell, men jag minns att jag tyckte mycket om den, och plötsligt var den borta. Jag var såklart ledsen, eftersom jag blivit av med något som var viktigt för mig. Det är nog inte fel att säga att jag sörjde bilen.

Begreppet ”sörj” inte, organisera” myntades av Joe Hill strax innan han mördades av den amerikanska staten. Jag känner mig kluvan inför det. Joe Hills död var ett hårt slag för den frihetliga fackliga rörelsen och frihetlig socialism överlag. Det fanns all anledning att sörja. Sorg är en viktig känsla, ett slags bearbetande av förluster. Att hoppa över det bearbetandet låter typiskt för någon på hastig färd mot utbrämning. Därför tycker jag att ”sörj för all del, men organisera också” kanske är en vettigare, om än mindre slagkraftig, slogan.

Men när det kommer till valet vi just genomlitt, är sorg verkligen rätt ord att beskriva de olika känslorna som kan bubbla upp? Sorg antyder en förlust av nå-
got kärt eller viktigt, men vad har vi egentligen förlorat av värde? Ingenting. Att vara upprörd, arg, nedstämd eller orolig för att vi kan få fascister i en extremhög-
regering är förstås helt rimligt, även om det inte heller är helt säkert hur det blir än.
Ett enda mandat skiljer, fler röster ska in, och kanske går det att köpa liberalerna igen? Det lär bli en del partipolitiskt rävspel innan något är klart.

Och vad är alternativen? Fyra år till av sossig nyliberal rasism med vänligt an-
sikte? Fyra år till där allt bara stadigt blir sämre? Jag ser inget sätt på vilket det i
sig till slut skulle leda till något positivt. Nej, det finns inget att sörja. Nog för att
det som hänt är förfärligt, men som det parlamentariska läget såg ut innan så var
vi fast i ett trask, sakta sjunkande, och nu kastas vi in i ett reaktionärt men osäk-
ert och bräckligt kaos. Det ger, trots allt, lite möjligheter till motstånd, rörelse, och
förändring.

Visst behöver vi samla nya krafter, och organisera för att förhindra, försvåra och
fördyra politik som kommer vara både rasistisk och miljöofrentlig, såväl som med en
skarpare udd riktad mot arbetarklassen. Aktierna för privata skol- och vålfärdskon-
cerner rusar i höjden, och SD-profiler mysheljar på valvakar. Men andra dörrar
öppnas. På stor skala blir det svårare för sossarna att lamsla de bitar av en tyande
folk rörelse som de fortfarande har klorna i. LO-fack, Hyresgästföreningen, och lik-
nande sammanhang fungerar inte som kamporganisationer när sossar har makten.
Jag tror i och för sig att de i grunden är helt bortom räddning som organisation-
er i det långa loppet ändå, och vi kan knappast förvänta oss underverk, men det
finns möjligheter att bygga bredare motstånd mot extremhögerns politik när sosse-
bromsklossen inte har makten. Inte för att sossar själva någonsin går i opposition –
de blir bra tillfälligt förlägna makthavare – men deras passiviserande närvaro kan
bli mindre påtaglig.

Kanske blir det också en väckarklocka för de som alltför lätt låter sig tröstas
av en röst på V eller MP, och passiviseras snarare än aktivteras när dessa partier
får några fler procent och hamnar nära makten. Kanske inser fler att det är upp

till oss på gator och torg att skapa förändring. Och det är förstas ingen garanti för någonting, den utomparlamentariska rörelsen är inte i ett fantastiskt läge. Det är gott om interna kriser och en minst sagt lågintensiv aktivitet i övrigt. Men det finns undantag som exempelvis det fina initiativet Take Concrete Action. Det är sådana aktioner och sånt nätverksbyggande vi behöver överallt i samhället.

Direkt aktion är förstas ingen magisk lösning, och tar också tid. Det är en sak att direkt agera i en konkret fråga som plötsligt uppstår, men en annan att bygga upp en generell kapacitet för socialt omhändertagande och kamper på större skala. Faktum är att det krävs mer tålamod för att bygga upp sådana alternativa strukturer, och stor integritet att inte falla för frestelsen att ta genvägar som något nytt roligt partipolitiskt initiativ eller någon välgörenhetsorganisation utlovar. Det är lätt att luras in där medieljust, pengarna och löftena om makt befinner sig.

Det finns inte heller något som säger att det automatiskt blir bättre organisering när situationen i samhället blir sämre. Istället finns det gott om exempel på att det kan gå åt båda hållen. När folk får det sämre är de såklart mottagliga för nya idéer och taktiker, samt har mindre att förlora och allt större anledning att försöka förändra. Men samtidigt kan rörelser må bra av att kunna bygga upp sin kapacitet och verka i relativt frid, jämfört med om de med näbbar och klor behöver slåss för sin existens samtidigt som de försöker förändra samhället.

Vad vi har att förvänta oss är en skarp variant av det som redan pågått länge. Grövre repression mot sociala rörelser och aktivism, hand i hand med utplundring av de gemensamma resurser som fortfarande finns kvar. En av de saker som händer efter att Trump tog makten i USA exempelvis, var att olika repressiva myndigheter fick luft under vingarna och själva började agera aggressivare. Folk som tidigare inte bedömdes som rimliga måltavlor började kidnappas av ICE för att deporteras – ofta trots att de bott i landet i många år och haft familj, jobb, och permanent uppehållstillstånd. Då var det ofta starka lokala protester och initiativ som gjorde att de kunde komma tillbaka till sina familjer.

Mer sånt är att förvänta i Sverige också. Vi kanske får nya inre gränskontroller, och snutar både vid gränsen och överallt i landet som blir mer öppna med rasism och sexism, och tänjer ytterligare på gränserna när det gäller vad de kan komma undan med. Mot detta behöver motståndet vara smart, för att å ena sidan stå emot och skydda varandra så bra som möjligt, men å andra sidan inte ta onödiga smällar när vålds- och maktkåta snutar letar efter anledningar att trycka dit nån. Vi behöver inte främst fler martyrer, utan fler aktiva deltagare i våra olika rörelser och organisationer.

Men det allra viktigaste är att vi nu försöker kickstarta en rörelse vars syfte inte är att återställa sakerna till hur de var innan valet, utan att röra sig framåt och bygga motmakt så brett och utomparlamentariskt som det går. En rörelse som formulerar sina visioner om ett annat samhälle helt utanför ramarna för vad partierna, staten och kapitalet anser vara möjligt. När organisering går ut på att vinna val, så går

valfunktionärerna hem efteråt oavsett utgång, utan att ha skapat någon som helst infrastruktur för fortsatt kamp. På så sätt kan även en seger vara en förlust när det gäller potential för effektiv och radikal förändring.

Men för de som försöker bygga organisationer, nätverk och rörelser som direkt förändrar samhället, så kan potentialen för samhällsförändring öka trots förlust för förment ”progressiva” partier i riksdagsval. Miljöpartiet och vänstern är på dekis, samtidigt som vi haft Sveriges första miljömassaktion på Gotland i sommar, och en växande om än spretig miljörelse överlag. Missnöje med årtionden av nyliberala reformer pyr under ytan, men har inte riktigt någonstans att ta vägen. Take Concrete Action uppnådde sin målsättning att tillfälligt stänga ner produktionen för Cementa, och det ska nu bli spännande att se hur initiativet utvecklas utifrån den koalition av grupper som deltog. Poängen är att de inte förlorat något val, och det behöver inte vi andra heller tro att vi har gjort.

Dessutom är det som händer inte heller en unik svensk trend, utan ett globalt fenomen där olika länder kommit olika långt. I vissa har extremhögerpartier redan makten, i andra har de återigen tappat den, och i några har de klantat bort möjligheten innan den ens kommit. Så naturligtvis måste vi formulera problem och lösningar i vårt eget unika sammanhang, men vi får inte heller överdriva den grad till vilken unika svenska förhållanden bäddat för det som händer. Kapitalismen är global, stater och gränser finns nästan överallt, och det speglas i politiken på olika platser i världen. Därför behöver vår organisering och solidaritet också sträcka sig bortom alla gränser.

Så den här gången tycker jag att vi trots allt ger Joe Hill rätt, och hoppar över sörjandet. Det som har hänt är allvarligt men varken fullständigt katastrofalt eller oväntat, och det enda alternativet var inte precis någon ljuspunkt. Det finns mycket att göra, det är helt okej att vara nedstämd, arg eller besviken, och det blir inte lätt, men med tålmodigt och målmedvetet arbete kan vi komma ur det här stärkta, göra stor nytta, och faktiskt börja bygga en gräsrotsrörelse som på riktigt gör våra liv bättre och pekar mot ett helt annat samhälle. Inget av det här kan något av partierna göra ändå, hur hårt vi än röstar på dem, så varför ska vi ta på oss deras vinster och förluster när vi kan skriva vår egen berättelse istället?